

Mysli globálne, konaj lokálne! Ekocentrum SOSNA

Štefan Szabó, Silvia Szabóová

Kto sme

SOSNA je občianske združenie, fungujúce od roku 1992

ktoré pripravuje environmentálne a vzdelávacie projekty, festivaly, výstavy, výučbové programy, workshopy, semináre, tréningy, tvorivé dielne pre všetkých, ktorí majú radi pestrosť a biodiverzitu

SOSNA patrí medzi najdlhšie a najstabilnejšie ochranárske mimovládne organizácie na Slovensku

Poslanie Ekocentra

V rokoch 2009 – 2010 SOSNA zrekonštruovala zdevastovanú budovu školských dielní v Družstevnej pri Hornáde na vzdelávacie a demonštračné Ekocentrum. Veľkú časť práce vykonali dobrovoľníci.

Zmyslom Ekocentra je prakticky ukázať princípy udržateľného života, ekologického staviteľstva, obnoviteľných zdrojov energie a možností úspor energie a vody v domácnosti a pracovisku. Pri stavbe sa použili viaceré, na Slovensku unikátne riešenia a materiály.

Ekocentrum už slúži nielen pre návštevníkov ako inšpirujúca ukážka „ako sa to dá robiť inak“ ale aj ako tréningové a školiace stredisko pre naše aktivity.

Prírodná záhrada

Okolo Ekocentra je veľký pozemok, ktorý postupne pretvárame na názornú ukážku prírodnej záhrady, kde sa pestujú plodiny, bylinky a kvety bez akejkoľvek chémie. Dizajn pozemku sme navrhli spoločne počas kurzov Permakultúry uskutočnených na pozemku.

V záhrade je priestor pre pestovanie bez chémie / organicky/ pre staré a netradičné odrody plodín, jazierko, sušičku ovocia, hlinenú pec, divočinu a ďalšie dôležité súčasti prírodných záhrad.

KDE SA NACHÁDZAME A ČO MÁME K DISPOZÍCII

Súčasný potenciál prírodnej záhrady:

Pestovateľská plocha pre zeleninu :15 árov

Plocha na liečivé rastliny a koreniny : 3 áre.

Ďalších 25 árov máme v prenájme pre rozbeh systému Komunitou podporovaného hospodárstva

SOSNA buduje Sieť prírodných záhrad na Slovensku a semennú banku starých a zabudnutých odrôd

viac na www.sosna.sk

PROGRAM

**UMENIE
ŠKOLSKÝCH**

BIOZÁHRAD

AKÁ JE REALITA

Nemotivujúce prostredie. Deti, ktoré sa počas prestávok v škole hrajú, či skôr trávia čas na bezútešných betónových plochách, sú intenzívne ovplyvňované týmto prostredím, ktoré má výrazne negatívny vplyv na správanie detí, na ich estetické vnímanie, na rast ich tolerancie či agresivity.

Nezapájanie detí a pedagógov do dizajnu a tvorby. Ak sú deti a mládež priamo zapojené do procesu prípravy a tvorby svojho prostredia, a teda pomáhajú s dizajnom a budovaním školského dvora, je malá pravdepodobnosť, že ho potom budú ničiť.

Nesystematický prístup. K tvorbe a využitiu školských dvorov a ihrísk škola pristupuje väčšinou nekonceptčne. Školy sa skôr zameriavajú na skrášľovanie miesta budovania pozemkov, tvoriacich funkčný systém

V Y Z N A M

- *Učenie sa pomocou hry.* Na školskom upravenom pozemku sa umožnia nielen hry, ale aj skúmanie, pokusy, oboznamovanie sa v rámci osnov s rozličnými témami (komerčné pestovanie liečivých rastlín, história pestovania a využitia rastlín, zoológia, ekosystémy a pod.). Deti sa učia pomocou práce, ktorá pre nich predstavuje hru, nemusia "študovať", pozorujú ekosystémy a ich jednotlivé zložky priamo na pozemku.

Z A H

- *využitie v rámci učebných osnov vo viacerých predmetoch,* pretože ide o systém, ktorý nie je odtrhnutý od života a je **polyfunkčný.**

R A D Y

- *Rozvoj schopnosti rozhodovania,* v prostredí, v ktorom môžu priamo vidieť dôsledky svojich rozhodnutí. Deti majú možnosť naučiť sa kroky rozhodovacieho procesu, vidieť, že všetky rozhodnutia, ktoré urobia majú na ich prostredie ale aj na nich samotných priamy dopad.

Záhrada může být spojením

VEDY

KRÁSY

FILOZOFIE

ZÁMER PROGRAMU

- ukázať možnosti premeny školských dvorov pre ich využitie vo výchove a vzdelávaní,
- vytvoriť dizajn školského pozemku tak, aby v ňom bola zohľadnená vízia detí a učiteľov,
- vtiahnuť deti, pedagógov školy a miestnu komunitu do tvorby biozáhrady,
- využiť umenie ako prostriedok pre harmonizáciu miesta a ľudí, ktorí ho navštevujú,
- vytvoriť miesto, kde sa ľudia budú radi stretávať a na ktorom budú mať možnosť a chuť aj oddychovať.

OBSAH TRÉNINGU

1. tréningový deň

- ➔ princípy dobrého dizajnu školského pozemku
- ➔ prírodné vzory a ich využitie v dizajne
- ➔ Pôda - jeden zo základov
- ➔ umenie: mozaiky, sochy, tvorba z prírodného materiálu, ktorá vystihne duch a atmosféru miesta
- ➔ začatie budovania vybraných prvkov dizajnu na pozemku
- ➔ /jazierko, bylenná špirála, živé ploty a vertikálna zeleň, vrbové stavby, kľúčové dierky na efektívne biopestovanie, bylinkový labyrint s miestom na relaxáciu, aj školské oslavy, malá biozáhradka, divočina - časť pre základ biologickej rozmanitosti/
- ➔ využitie témy vo vyučovacom procese

OBSAH TRÉNINGU

2. tréningový deň

- ➔ základy biopestovania
- ➔ ako prilákať do záhrady živočíchy
- ➔ dokončenie budovania vybraných prvkov dizajnu na pozemku
- ➔ dokončenie časti Umenie: mozaiky, sochy, tvorba z prírodného materiálu, ktorá vystihne ducha a atmosféru miesta
- ➔ využitie témy vo vyučovacom procese

„DLAŇ PLNÁ ZÁHRADNÝCH INŠPIRÁCIÍ

Sada obsahuje:

➔ *učebnú pomôcku „Bylinná špirála“* plátno využiteľné ako multifunkčná pracovná plocha pre aktivity vo výchovno-vzdelávacom programe, popísanom v metodickej príručke.

➔ *učebnú pomôcku „Bylinné kvarteto“* využiteľné pre štúdium využitia liečivých rastlín

➔ *učebnú pomôcku „Jazierkové kvarteto“*

➔ *učebnú pomôcku „Bylinné puzzle“* využiteľnú v rámci výchovno-vzdelávacích aktivít pre prácu v skupinách na hlbšie štúdium liečivých rastlín, ich popis, nároky na stanovisko, účinky a ich využitie.

➔ *vzorkovnicu semienok liečivých rastlín*

➔ *„Ekosystémové domino“*

➔ *metodickú príručku „Dlaň plná záhradných inšpirácií“*

➔ *Ako prilákať živočíchy do záhrady*

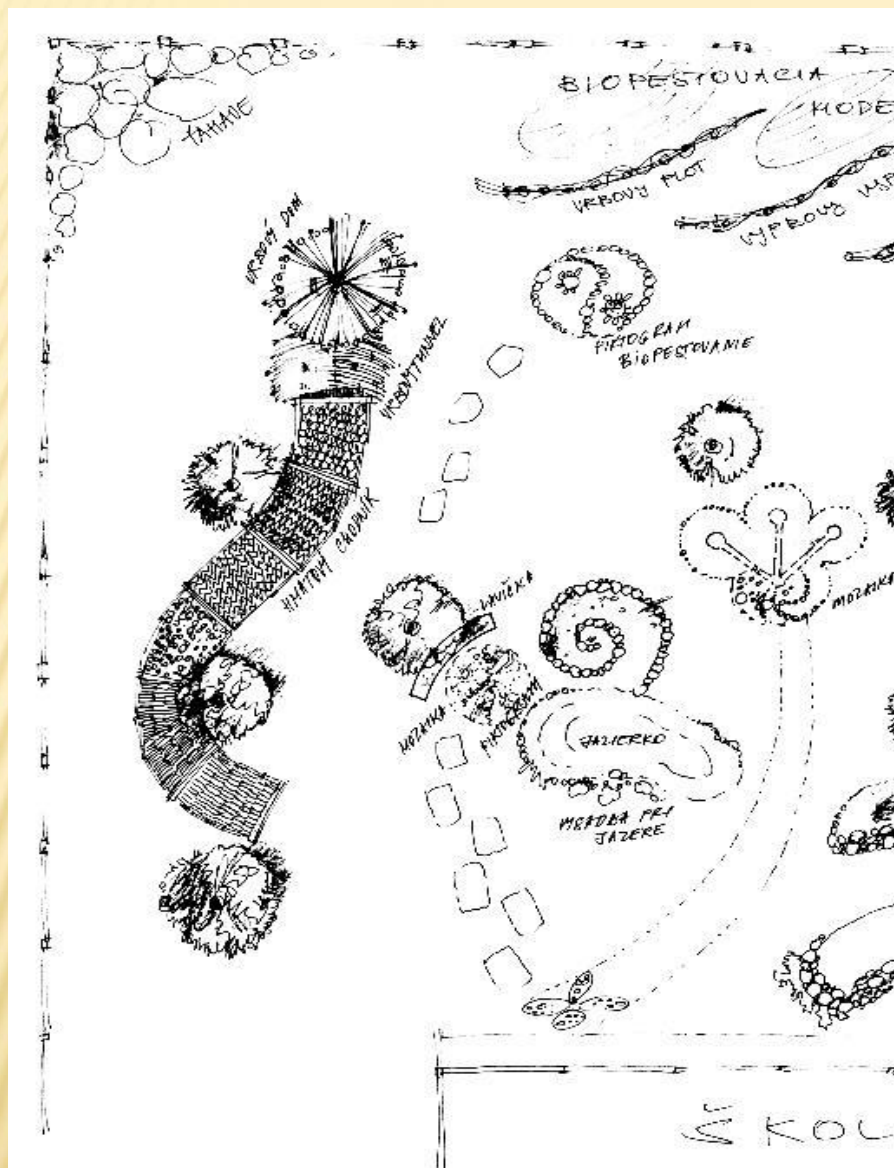
Na začiatku je väčšinou zanedbaný, škaredý a nezaujímavý školský pozemok...

Po obhliadke pozemku začína teoretická prednáška o princípoch navrhovania prírodných záhrad

Po zvládnutí teórie sa účastníci rozdelia na malé skupiny a začnú kresliť dizajn

A tu je hotový dizajn pozemku

Na základe dizajnu sa môžu začať vytyčovať plánované prvky v teréne. Samozrejme – **všetky práce vykonávajú účastníci kurzu, ktorí takto nielen pomáhajú, ale sa aj sami učia novým zručnostiam.**

Zväčša začíname tvorbou bylinnej špirály, ktorá je jednoduchá, praktická a pekná. Pri jej zakladaní navyše môžeme využiť aj stavebný odpad (škridle, sutina) ktorú použijeme na vyvýšenie záhonu

Ďalším obľúbeným prvkom sú tzv. kľúčové dierky. Pokiaľ nemáme poruke kameň pre obvodový múrik, tak ten môžeme vytvoriť aj vypletením z lieskových konárov

Malé jazierko je jednou za najdôležitejších prvkov prírodnej záhrady. Jazierko má množstvo ekologických, estetických a vzdelávacích funkcií.

Veľmi dekoratívny je bylinkový chodník, vhodný aj pri výučbe botaniky, prípadne Bylinkový labyrint, ktorým môžu deti prechádzať aj počas školských slávností

Krása a estetika je veľmi dôležitou súčasťou záhrad.
Mozaiky ukladané do jemného dolomitického piesku, hmatové chodníky alebo
Tzv. Vríbové stavby sú vdáčajnými príkladmi.

Pohľad na prírodné záhrady s dokončenými prvkami (jazierko, kľúčové dierky, bylinná špirála, atď. Ukážky spojenia pekného, prírodného a užitočného... Po prírodných záhradách sprevádzajú aj nami vyškolení mládežníci dobrovoľníci.

Sosna stála pri premene mnohých školských Záhrad nielen v okolí Košíc a Prešova, ale aj v Starej Ľubovni, Liptovskom, Mikuláši, Zvolene a ďalších miestach Slovenska.

A keď bude záhrada dostatočne zaujímavá, možno príde na návštevu aj jej veličenstvo kráľovná Beatrix, alebo veľvyslanec USA 😊

Viac sa dozviete na www.sosna.sk

Fb: Ekocentrum Sosna

o.z. SOSNA

Ekocentrum

Družstevná pri Hornáde

e-mai: omar.sosna@gmail.com

tel./fax.: +421/55/6251903